

น่านา
นิปปอน

NANANIPPON

THE JAPAN FOUNDATION,
BANGKOK

ISSUE
112

MAR-JUN
2023

FREE COPY

“เมื่อที่ว่างไม่ใช่ที่ว่าง”
สนทนากับ คิม อุดุลญา ฮุนตระกูล
ผู้เชื่อมต่อ ที่ว่าง กับศิลปะและผู้คน

.....

ติดตามโครงการสร้างสรรค์
และข่าวสารความเป็นไป
ในช่วงที่ผ่านมาของ JFBKK

.....

จาก “มิบิ” สูระดับโลก
ความเป็นมาของ
วัฒนธรรมมิบิเรียเตอร์
ในวงการภาพยนตร์ญี่ปุ่น

เมื่อที่ว่าง

ไม่ใช่ที่ว่าง

สนทนากับ

“คิม อุดุลญา ฮุนตระกูล”

ผู้เชื่อมต่อ ที่ว่าง
กับศิลปะและผู้คน

ณ หอศิลป์กรุงเทพฯ เวลา 10 โมงตรง หญิงชุดดำสนิทเรียบง่าย กำไลเงินเต็มข้อมือ พอดีสองข้าง ฝ่าใบคล่องตัวสีดำแซมชมพู เดินยิ้มแย้มเข้ามา กล่าวทักทายด้วยเสียงเรียบนิ่ง สุภาพ ไม่อ่อนหวาน แต่มั่นคง

หากเทียบกับผู้อำนวยการหอศิลป์กรุงเทพฯ ท่านอื่นๆ อายุและชั่วโมงบินของคิม อดุลญา ในแวดวงศิลปะไทยนั้นถือว่ายังไม่มากนัก แต่กลับไม่เป็นอุปสรรคในการก้าวเข้ามา ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการของเธอเลย ทั้งยังชวนให้ผู้คนสนใจและตั้งตาคอยมากขึ้น อีกเสียด้วยซ้ำ

คิม อดุลญา เติบโต ใช้ชีวิต และเรียนหนังสือ อยู่ระหว่างประเทศฝรั่งเศสและอังกฤษกว่า 20 ปี จากนั้นข้ามทวีปไปเรียนปริญญาโท ใบที่สองด้านประวัติศาสตร์ศิลปะเอเชีย ต่อที่ประเทศสิงคโปร์แล้วจึงย้ายกลับ ประเทศไทยที่เธอเรียกว่าบ้าน และตัดสินใจ เรียนปริญญาเอกด้านศิลปะที่ประเทศญี่ปุ่น ในเวลาต่อมา

หากมองย้อนกลับไป คิม อดุลญาเริ่มทำงาน ด้านศิลปะตั้งแต่อายุ 19 ปี ขณะเรียน ปริญญาตรีที่ School of Oriental and African Studies (SOAS) ในกรุงลอนดอน ต่อมาได้มีโอกาสทำงานเป็นเจ้าหน้าที่ศูนย์ ภูมิภาคด้วยโบราณคดีและวิจิตรศิลป์ ภายใต้องค์การรัฐมนตรีศึกษาธิการ แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO SPAFA) ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศ ระดับภูมิภาค หลังจากนั้นเธอก็ตั้งใจจะ ทำงานด้านศิลปะร่วมสมัยอย่างจริงจัง พร้อม ๆ กับเรียนปริญญาโท หลังจาก เรียนจบ เธอเลือกเป็นภัณฑารักษ์ให้แก่งานจัดแสดงผลงานศิลปะระดับชาติและระดับนานาชาติ

บทสัมภาษณ์นี้จะไม่ใช่บทสนทนาดาษดื่นที่ ผอ.หอศิลป์กรุงเทพฯ ได้แสดงวิสัยทัศน์ อลังการ แต่จะเป็นบทสนทนาชวนขบคิด ถึงโลกศิลปะที่แตกต่างหลากหลาย ผ่าน เรื่องเล่าของอาชีพที่เรียกได้ว่าสำคัญ อาชีพหนึ่งในวงการศิลปะอย่าง **ภัณฑารักษ์** และ **ผู้อำนวยการหอศิลป์วัฒนธรรมแห่ง กรุงเทพมหานคร** — อาชีพระหว่างศิลปิน กับผู้ชม และระหว่างรัฐกับประชาชน — **คิม อดุลญา ฮุนตระกูล** ผู้เชื่อมต่อศิลปะ กับผู้คน

📖 **วงการศิลปะในไทยค่อนข้างมีขนาดเล็ก เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ อะไรทำให้คุณคิดตัดสินใจกลับมาทำงานที่ประเทศไทย**

ฉันสนใจเกี่ยวกับศิลปะในเอเชียมาโดยตลอด ตั้งแต่ ตอนเรียนที่ลอนดอน ก่อนจะมาสนใจศิลปะร่วมสมัย (Contemporary Arts) ที่สนใจของโบราณ (Antiquities) ฝั่งเอเชีย อย่างสิ่งของของอินโดนีเซียและศิลปะอินเดีย โบราณมาก่อน ที่ย้ายกลับมาคราวนี้เป็นเรื่องส่วนตัว ไม่ใช่ เฉพาะเรื่องงาน ฉันรู้สึกได้ถึงเวลาแล้วที่จะต้องเปลี่ยน ต้องไปเจออะไรที่เข้มข้นยิ่งกว่านี้ ฉันไม่ได้โตที่ไทย เลยคิดว่าถึงเวลาต้องกลับบ้านแล้ว

📖 **ประสบการณ์ทำงานที่ลอนดอน เป็นอย่างไรบ้าง**

ตอนนั้นฉันทำอะไรหลายอย่างมาก เหมือนเป็นช่วง ค้นหาตัวเอง ส่วนตัวก็จะเจอปัญหาบ้างเวลาทำงาน เรื่องทำนองว่าผู้หญิงเอเชียทำงานในโลกตะวันตก แต่ก็ได้เรียนรู้เรื่องพื้นฐานมาอย่างดีตอนนั้นยังเด็กด้วย ทุกอย่างต้องถือว่าเป็นบทเรียน

❏ ทำไมถึงเลือกเรียนปริญญาเอกที่ญี่ปุ่น

อย่างแรกเลยเพราะไม่อยากกลับไปเรียนที่ยุโรป
ไม่อยากเรียนศิลปะเอเชียด้วยวิธีคิดแบบตะวันตกแล้ว
อยากได้มุมมองจากฝั่งเอเชียมากกว่า แต่ประเด็นหลัก
ที่เลือกก็เพราะอาจารย์ยูโกะ ฮาเซกาว่า (Yuko Hasegawa)
ที่กำลังจะเกษียณในเดือนมีนาคม คิมชื่นชมการคิวเรต
(Curatorial Practice) ของท่านมาก และหัวข้อวิจัยที่
คิมทำก็เหมาะกับท่านด้วย คิมว่าโตเกียวค่อนข้างใกล้เคียงไทย
เป็นเมืองที่คิมคุ้นเคย ญี่ปุ่นเลยตอบโจทย์ที่สุด

❏ รู้มาว่าคุณพูดได้ 3 ภาษา คุณเรียนมาจากไหน

คิมเรียนในโรงเรียนฝรั่งเศสตั้งแต่อายุ 4 ขวบจนถึง
อายุ 13 แล้วก็เรียนภาษาไทยด้วยตัวเองมาตลอด
จากการอ่านการ์ตูนจริงจัง เราคุยกันเป็นภาษาไทยก็ได้
(การสัมภาษณ์ดำเนินเป็นภาษาอังกฤษ) แต่คิมอาจจะ
พูดออกมาได้ไม่หมด เพราะภาษาที่ใช้ทำงานคือ
ภาษาอังกฤษ และคิมก็เข้าใจภาษาอังกฤษมากที่สุด

❏ ‘คำสาปของคนพูดสามภาษา’

ทำไมการพูดสามภาษาถึงเป็น ‘คำสาป’ ในขณะที่คนอื่นมองว่าเป็น ‘โอกาส’

เป็นคำถามที่ตลกนะ อาจเป็นเพราะอาชีพที่คิมทำ
ภัณฑารักษ์เป็นงานที่อาศัยการสื่อสาร ภาษาที่ใช้จึงต้อง
ลึกซึ้ง คิมไม่มีโอกาสที่จะอยู่กับภาษาไหนอย่างเต็มที่
เลยรู้สึกไม่ค่อยมั่นใจและไม่รู้สึกว่าทั้งสามภาษาเป็น
ภาษาของตัวเอง ถึงจะเป็นคนไทย แต่คิมก็อธิบาย
ทุกอย่างที่อยู่ข้างในออกมาไม่ได้ทั้งหมด ถึงจะทำได้
ในภาษาอังกฤษก็เถอะ แต่มันก็ยังไม่ใช้ภาษาเราอยู่ดี
หลายครั้งเวลานึกถึงอะไรง่าย ๆ อย่าง เลข วัน หรือ
เดือน ก็จะเป็นออกเป็นภาษาฝรั่งเศส เพราะเรียนมา
แบบนั้นตั้งแต่เด็ก จริง ๆ ที่ทำไม่ได้อาจเพราะรู้สึกว่า
ไม่มีภาษาไหนเป็นของตัวเองสักอัน ไม่รู้ว่าเพราะอยู่
ต่างประเทศ หรือเพราะย้ายไปย้ายมาบ่อย คิมอยากใช้
คำภาษาไทยสวย ๆ สร้างประโยคดี ๆ เหมือนกับที่ใช้ได้
ในภาษาอังกฤษ

...

❏ คุณเป็นผู้ร่วมก่อตั้งโปรเจกต์ ‘หายใจ’ ช่วยเล่าให้ฟังหน่อยได้ไหมว่าเป็นอย่างไร

โปรเจกต์นี้เริ่มต้นจากคิมกับเพื่อนที่เรียนปริญญาโท
ด้วยกันที่ฝรั่งเศส เขาเป็นศิลปินไฟนีออน (Neon Artist)
คิมชอบพลังงานบางอย่างในตัวเขา เขาพิเศษและ
สร้างสรรค์มาก แถมมีความคิดล้ำสมัยและข้ามศาสตร์
ไปมา ‘หายใจ’ เกิดขึ้น เพราะเราทั้งสองคนสนใจปัญหา
สิ่งแวดล้อม ตอนนั้นคุณภาพอากาศแย่มาก เลยเลือก
พูดเรื่องนี้

จริง ๆ มีศิลปินอีกสองท่านมาร่วมทำงานด้วย พอลองส่ง
โปรเจกต์ ‘Wonderfruit Festival’ ไปแล้วผ่าน ก็ทำ
ศิลปะจัดวาง (Installation Art) ขึ้นมา เราเริ่มต้นจาก
แนวคิดง่าย ๆ ที่อยากใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางในการสร้าง
ประเด็นที่เราสงสัย และเชื่อว่าพลังแห่งการสร้างสรรค์
และการออกแบบสามารถส่งต่อข้อความให้แก่คนอื่น ๆ ได้

📌 การได้รับตำแหน่งผู้อำนวยการหอศิลป์ กรุงเทพฯ ถือเป็นการเปลี่ยนแปลง ครั้งสำคัญในสายอาชีพของคุณหรือไม่

ไม่ค่ะ... แคเร็วกว่าที่คิดไว้ มันเป็นเรื่องของการคว้าโอกาสที่ผ่านเข้ามา ทางหอศิลป์กรุงเทพฯ ยึดเวลารับสมัครพอดี คิมเห็นว่าเป็นโอกาสที่จะได้เรียนรู้ตอนนั้นคิดว่ามานะนำตัวให้คณะกรรมการได้รู้จักแค่นั้น ไม่ได้คาดหวังอะไรมากมาย เพราะประสบการณ์และเวลาทำงานคิมยังไม่มาก เมื่อเทียบกับผู้อำนวยการคนอื่น ๆ แต่พอเข้าสู่กระบวนการจริง ๆ คิมก็อยากทำออกมาให้ดี

📌 ปัจจุบันนี้คนที่มาหอศิลป์กรุงเทพฯ อายุน้อยลงเรื่อย ๆ คุณมีความเห็น อย่างไร

คิดว่าพวกเขามาหาพื้นที่ใหม่ ๆ ที่พวกเขาจะพัฒนาความคิดตัวเองได้ หอศิลป์กรุงเทพฯ เป็นศูนย์รวมหลายอย่าง ในความหมายที่ว่าเราไม่ได้มีแต่งานจัดแสดงศิลปะสร้างสรรค์ เรามีงานที่จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ มีห้องสมุด มีพื้นที่ให้หลายองค์กรมาจัดแสดงงาน และมีร้านรวงต่าง ๆ ด้วย ทุกอย่างในหอศิลป์กรุงเทพฯ จะมีความเป็นศิลปะไม่ใช่สิ่งที่คนรุ่นใหม่จะเห็นเป็นปกติ

หอศิลป์กรุงเทพฯ เป็นพื้นที่แห่งการทดลอง พื้นที่แห่งการค้นพบสิ่งใหม่ เราถึงต้องวางโปรแกรมต่าง ๆ ไว้ที่เกี่ยวข้องกับทุกอย่างให้ได้มากที่สุด นอกจากนี้ที่หอศิลป์กรุงเทพฯ ยังมีการแสดงศิลปะเพื่อเยาวชน มีเวิร์กช็อปให้ศิลปินรุ่นใหม่ที่ยากต่อยอดอาชีพด้านศิลปะ และยังมีอีกหลายโปรแกรมที่ช่วยส่งเสริมอาชีพด้านศิลปะ คิมอยากสร้างบรรยากาศแบบนั้นให้หอศิลป์กรุงเทพฯ เป็นระบบนิเวศที่ดีทางศิลปะโดยให้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านมาร่วมมือกัน

🏠 ผู้ชมกลุ่มใดเข้ามาเยี่ยมชมเยือน หอศิลป์กรุงเทพฯ มากที่สุด

ประมาณ 75 เปอร์เซ็นต์ จะอายุน้อยกว่า 30 ปี อยู่ระหว่างช่วง 15-30 ปี กลุ่มคนรุ่นใหม่จะมาเยอะ คิมให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มาก เพราะเป็นช่วงอายุที่เปี่ยมไปด้วยพลัง แต่หอศิลป์กรุงเทพฯ ก็เหมาะกับทุกวัย เพราะเราทำงานกับกรุงเทพมหานคร ก็ต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกันด้วย เดียวต่อไปก็จะมีโปรเจกต์เกี่ยวกับสังคมสูงอายุกับชีวิตหลังโควิด-19

🏠 คุณพอใจกับหอศิลป์กรุงเทพฯ แล้วหรือยัง

ตัวอาคารอาจถึงเวลาต้องรีโนเวต ตึกนี้ถูกสร้างมานานแล้ว ใช้งานมาตั้งแต่ปี 2008 อยู่มาถึงตอนนี้ได้ถือว่าดีมากแล้วจริงๆ พวกเราก็ดูแลอย่างเต็มที่ คงต้องมีการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารและระบบไฟในอนาคต

.....

01

โปรแกรมฉายภาพยนตร์ออนไลน์ชุดใหม่
JFF + INDEPENDENT CINEMA

ฉายรอบแรก : 15 Dec 2022 – 15 Mar 2023

ฉายรอบสอง : 16 Mar 2023 – 15 Jun 2023

Website : JFF+ INDEPENDENT CINEMA

<https://jff.jpf.go.jp/watch/independent-cinema/>

JFF + INDEPENDENT CINEMA

จัดฉายภาพยนตร์ออนไลน์ นอกกระแสของญี่ปุ่น ที่ได้รับการบ่มเพาะจากมินิเธียเตอร์หรือโรงภาพยนตร์อิสระขนาดเล็ก โดยได้คัดสรรภาพยนตร์หลากหลายรสนิยม ตั้งแต่ภาพยนตร์ที่เน้นบอกเล่าวิถีชีวิตของผู้คนและปัญหาของชุมชน คลาสภาพแวดล้อมและทิวทัศน์ในท้องถิ่น ไปจนถึงภาพยนตร์ที่แสวงหาศิลปะการถ่ายทอดทางภาพยนตร์แบบใหม่ จำนวน 12 เรื่องด้วยกัน

อ่านรายละเอียดเพิ่มเติม [คลิก](#)

02

เสวนาเกี่ยวกับเซรามิกญี่ปุ่น “เซรามิกซากะแห่งอิเซ็น โยชิดะ :
เมื่อความสร้างสรรค์บรรจบจินตนาการ”

8, 10 Dec 2022

Location : 8 Dec 2022

ห้องอเนกประสงค์ชั้น 2

ศูนย์สร้างสรรค์การออกแบบเชียงใหม่

10 Dec 2022

ห้องประชุมดำรงราชานุภาพ

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร

เสวนาสุดพิเศษจาก ซิจิ ซาโตชิ ศิลปินเซรามิก จากเมือง
อุเรซึจินและเป็นผู้ก่อตั้ง 224 porcelain มาแบ่งปัน
ประสบการณ์ในหลากหลายมิติเกี่ยวกับฮิเซ็น โยชิซเดยาจิ
ให้ได้ฟังกัน

[อ่านรายละเอียดเพิ่มเติม คลิ๊ก](#)

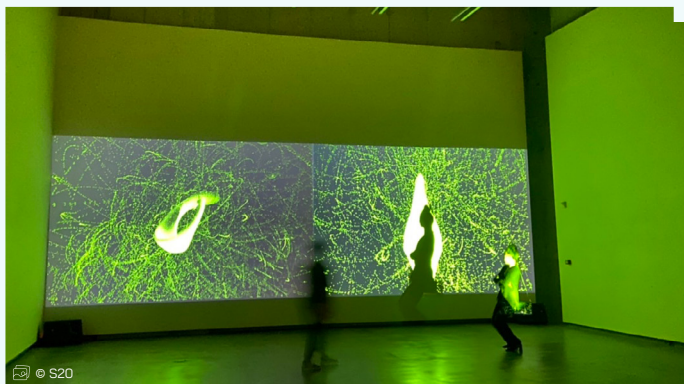
03

Unfolding Kafka 2022 (ครั้งที่ 4)

22 – 27 Nov 2022

Location : หอศิลป์บ้านจิมทอมป์สัน

เพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนและสนับสนุนพื้นที่ศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย **Unfolding Kafka Festival** ได้เปิดพื้นที่จัดแสดงผลงานวิดีโอพร้อมการบรรยายพิเศษภายใต้ชื่อ "Haptic" และ "Mold1" สร้างสรรค์โดย อุเมะดะ ฮิโรอากิ นักเต้นและศิลปินวิช่วลอาร์ตชาวญี่ปุ่น เป็นการสำรวจประสาทการรับรู้ทางด้านร่างกาย โดยใช้การเต้นมาต่อยอดอย่างสร้างสรรค์

[อ่านรายละเอียดเพิ่มเติม คลิก](#)

• • • • •

04

Nihon no Ocha – Taste of Japan

“นินง โนะ โอชะ : รส(โอ)ชาแห่งญี่ปุ่น”

21 Jan 2023

Location : TCDC Commons

ซีคอนสแควร์

ผู้เข้าร่วมได้สัมผัสประสบการณ์อันหอมกรุ่นกลิ่นชาไปกับกิจกรรม **Nihon no Ocha – Taste of Japan “นินง โนะ โอชะ : รส(โอ)ชาแห่งญี่ปุ่น”** สัมผัสเสน่ห์ของชาญี่ปุ่นขนานแท้ด้วยการชิมชาจากใบชาเกียวคุโระ เซนฉะ และบันฉะ พร้อมเรียนรู้วิธีการชงชาโดยใช้กาน้ำชาคิยุสุ (Kiyusu) พร้อมรับการฟังบรรยายแบ่งปันประสบการณ์จาก คุณน้ำ – จิตชญา สารสมบัติ ผู้ก่อตั้ง CHAYA & CO.

[อ่านรายละเอียดเพิ่มเติม คลิก](#)

• • • • •

9

หอศิลป์
บ้านจิมทอมป์สันISSUE
112

- รู้จักญี่ปุ่นให้มากกว่าที่เคย ผ่านกิจกรรมทาง
- ศิลปวัฒนธรรมของ เจแปนฟาวนด์ชั่น กรุงเทพฯ

จาก “มินิ” สู่ระดับโลก

ความเป็นมาของ
วัฒนธรรมมินิเรียเตอร์
ในวงการภาพยนตร์ญี่ปุ่น

JFF + INDEPENDENT CINEMA

โปรแกรมฉายภาพยนตร์พิเศษ
ที่เจแปนฟาวนด์ชั่นจัดขึ้น
เพื่อสนับสนุนให้โรงภาพยนตร์
อิสระเป็นที่สนใจของประชาชน
โรงภาพยนตร์อิสระหรือที่รู้จักกัน
ในนาม “มินิเรียเตอร์” นี้ยังช่วย
ส่งเสริมวัฒนธรรมภาพยนตร์
ญี่ปุ่นให้แข็งแกร่งโปรแกรมจัดฉาย
ภาพยนตร์ญี่ปุ่นโดยเน้นไปที่ผู้ชม
ชาวต่างชาติ ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่
คัดสรรจากผู้จัดการมินิเรียเตอร์
จากทั่วประเทศ “มินิเรียเตอร์” คือ
โรงภาพยนตร์เล็ก ๆ ที่ดำเนินงาน
เป็นอิสระจากบริษัทหนังรายใหญ่
ในปี 2019 ก่อนช่วงระบาดของ
โควิด-19ราว 70% ของภาพยนตร์
ทั้งหมดที่ปล่อยออกมาในญี่ปุ่น
1,292 เรื่องถูกฉายตามมินิเรียเตอร์
หลายแห่งทั่วประเทศมินิเรียเตอร์
จึงกลายเป็นพื้นที่ทรงคุณค่า
ที่ผู้ชมจะได้รับชมภาพยนตร์
หลากหลาย บทความนี้จะเล่าถึง
ความเป็นมาและความสำคัญของ
มินิเรียเตอร์ในญี่ปุ่น

❗ ความหลากหลายดำรง อยู่ได้เพราะมินิเธียเตอร์

คำว่า “มินิเธียเตอร์” แท้จริงแล้วเป็น Japlish (ภาษาอังกฤษสไลต์ญี่ปุ่น) หมายถึงโรงภาพยนตร์ที่ดำเนินงานอย่างอิสระโดยไม่มีอิทธิพลทางตรงจากบริษัทผลิต/จัดจำหน่ายหนัง รายใหญ่ มินิเธียเตอร์จะจัดโปรแกรมฉายภาพยนตร์ซึ่งประกอบไปด้วยภาพยนตร์ที่กำหนดฉายในโรงภาพยนตร์แห่งเดียวหรือหลายแห่ง ภาพยนตร์เก่า และภาพยนตร์ที่ฉายรอบแรกไปแล้ว ด้วยว่ามินิเธียเตอร์มักฉายหนังชั้นเยี่ยมและหนังเก่า คำว่า “มินิเธียเตอร์” จึงถูกเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “รีไวลเฮาส์” (RevivalHouse – สถานที่แห่งการคืนชีพ) แต่ช่วงนี้ก็มักเห็นตามที่ต่างๆ ใช้เป็นคำเรียกทั่วไปแทนโรงภาพยนตร์ที่ไม่ใช่แบบครบวงจร อีกทั้งเพราะมินิเธียเตอร์เน้น “ฉายโปรดักชันละครเวที/ ภาพยนตร์อีมีอวองการ์ด ฯลฯ” (จากพจนานุกรมโคจิเอ็น) จึงเป็นปกติที่จะเห็นคำว่า อาร์ตเธียเตอร์ (Art Theater) และ อาร์ตเฮาส์ (ArtHouse) เหมือนในภาษาอังกฤษ ความชื่นชอบและลักษณะเฉพาะของมินิเธียเตอร์เกิดจากการเลือกฉายภาพยนตร์ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เอง จึงไม่แปลกที่โรงภาพยนตร์จะมีแฟนคลับเป็นของตัวเอง

❗ โควิด-19 กับ โรงภาพยนตร์

การระบาดของโควิด-19 ทำให้คำว่า “มินิเธียเตอร์” และการมีอยู่ของโรงภาพยนตร์ได้รับความสนใจอย่างมาก เพราะการอยู่รอดของทั้งสองสิ่งนี้พลิกผันได้ตลอดเวลา ดังนั้นจึงมีสองประเด็นที่ต้องพูดให้ชัดเจน ประเด็นแรก คือ ความเปราะบางในการก่อตั้งธุรกิจโรงภาพยนตร์รายย่อยประเด็นที่สอง คือการที่ผู้คนได้ตระหนักเป็นครั้งแรกถึงความจำเป็นที่ภาครัฐต้องสนับสนุนโรงภาพยนตร์ให้เกิดความยั่งยืนตลอดจนสนับสนุนองค์กรเฉพาะที่รับผิดชอบในเรื่องนี้ ทั้งยังให้ภาพที่ชัดเจนของความต้องการของประชาชนที่จะเก็บเกี่ยวประสบการณ์ชมภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์เหนือสิ่งอื่นใดการสนับสนุนมินิเธียเตอร์และรีไวลเฮาส์ (Revival House) นั้นยิ่งใหญ่เกินกว่าที่คิดไว้ และทำให้พวกเราารู้ถึงความสำคัญของการมีอยู่ของโรงภาพยนตร์ประเภทนี้อีกครั้ง

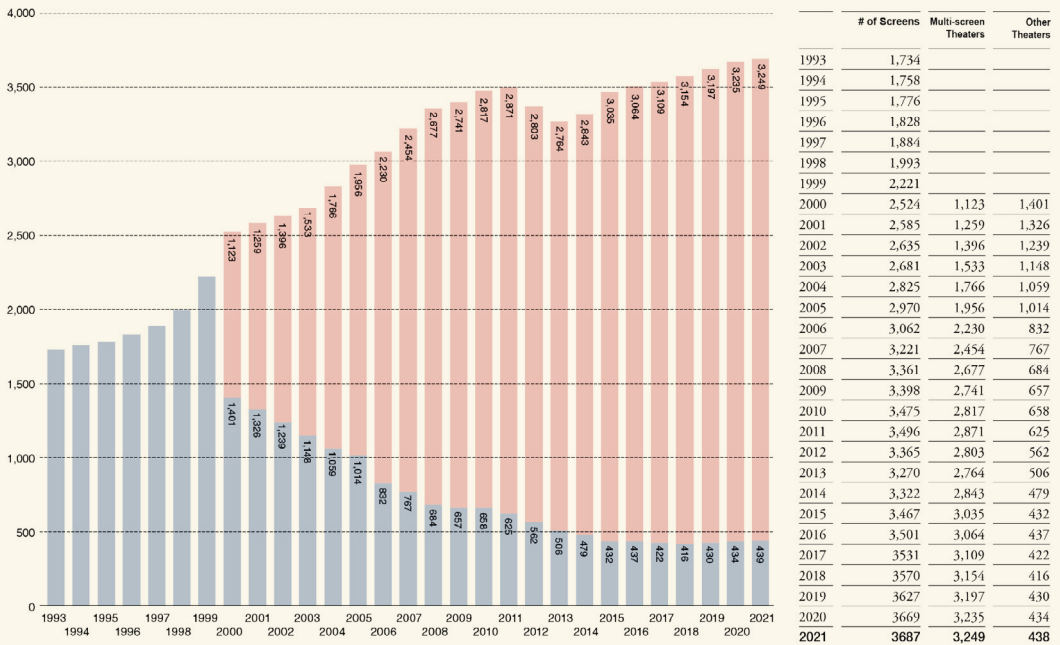

ข้อมูลจาก “เอียงะ โจเอย์ คัทซุโตะ เนนคัน 2021 (Almanac of Film Screenings 2021)” รับรองโดย Japan Community Cinema Center พบว่า ในปัจจุบันนี้มีจอฉายภาพยนตร์ในญี่ปุ่น 3,687 จอ และ 88% หรือ 3,249 จออยู่ในซีนีมาคอมเพล็กซ์ (โรงหนังที่มี

ห้าจอขึ้นไปในอาคารเดียว) ที่เหลือราว 12% อีกประมาณ 438 จออยู่ในโรงหนังอื่น ๆ และอีก 240 จออยู่ในมินิเธียเตอร์ กล่าวคือจอในมินิเธียเตอร์รวมกันแล้วไม่ถึง 6.5% อย่างไรก็ตาม โรงภาพยนตร์ 596 แห่งทั่วญี่ปุ่นแบ่งเป็นประเภทซีนีมาคอมเพล็กซ์ 360 แห่ง และประเภทอื่นๆอีก 236 แห่งซึ่งรวมถึงมินิเธียเตอร์ทั้ง 136 แห่งด้วย ในส่วนของขนาดพื้นที่ ตามปกติมินิเธียเตอร์เคยมีขนาด 300 ที่นั่ง หรือน้อยกว่านั้น แต่ในปัจจุบันนี้ขนาดจะแตกต่างกันออกไปตั้งแต่ 50 ที่นั่ง ไปจนถึง 200 ที่นั่ง มินิเธียเตอร์ไม่จำเป็นต้องมีขนาดเล็ก แม้จะเทียบจำนวนที่นั่งกับซีนีมาคอมเพล็กซ์ที่มีจอฉายหนึ่งจอก็ตาม

งานวิจัยโดย Japan Community Cinema Center พบว่า ในปี 2019 ก่อนการระบาดของโควิด-19 ภาพยนตร์ทั้งหมด 1,292 เรื่อง ในญี่ปุ่น ประมาณ 70% ฉายในมินิเธียเตอร์ ในขณะที่ภาพยนตร์จำนวน 518 เรื่อง (ประมาณ 40%) ฉายเฉพาะในมินิเธียเตอร์ สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าหากไม่มีมินิเธียเตอร์ ภาพยนตร์ประมาณครึ่งหนึ่งจะไม่มีพื้นที่ฉาย นั่นเป็นเหตุผลว่าทำไมการมีอยู่ของโรงภาพยนตร์ประเภทนี้ถึงทำให้ความหลากหลายของภาพยนตร์ในญี่ปุ่นมั่นคง สำหรับประเทศอื่น ๆ ก็มียอดกรหลายแห่งที่ส่งเสริมการฉายภาพยนตร์ อย่าง CNC ในฝรั่งเศส / KOFIC ในเกาหลีใต้ และ FFA ในเยอรมนี หลายครั้งก็มีการระบบที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยอาร์ตเฮาส์ และโรงภาพยนตร์อิสระซึ่งคล้ายกับมินิเธียเตอร์ในญี่ปุ่น แต่ถึงอย่างไรกรณีแบบญี่ปุ่นก็พบได้ไม่บ่อยที่มินิเธียเตอร์กว่า 100 แห่ง ไม่ได้มีอยู่เฉพาะในเมืองใหญ่ แต่ก็ยังมีอยู่ในเมืองขนาดกลางและขนาดเล็กเช่นกัน แม้จะไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐหรือได้รับการสนับสนุนน้อยก็ตาม

fig.01 Changes in Number of Screens (1993-2021)

—From Japanese Film Industry Statistics (Motion Picture Producers Association of Japan) and Film Exhibition Yearbook (Japan Community Cinema Center)

■ ซีนีมาคอมเพล็กซ์ ■ นอกซีนีมาคอมเพล็กซ์

▲ การเปลี่ยนแปลงจำนวนจอฉายภาพยนตร์ทั่วญี่ปุ่น ตั้งแต่ปี 1993 - 2021 อ้างอิงจาก "Movie theater screenings" ใน "Almanac of Film Screenings 2021" ที่ได้รับการรับรองจาก Japan Community Cinema Center

ความแตกต่างของแต่ละภูมิภาคในโรงภาพยนตร์

ตั้งแต่ปี 2010 เมื่อการเปลี่ยนไปสู่ระบบดิจิทัล (Digitalization) เข้ามาในวงการภาพยนตร์ มินิเธียเตอร์ประสบปัญหาในการจัดหาอุปกรณ์รับชมภาพยนตร์แบบดิจิทัล และไม่มีผู้สืบทอดต่อโรงภาพยนตร์จึงทยอยปิดตัวลงตาม ๆ กัน กรณีการปิดตัวถาวรของโรงภาพยนตร์ดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ และโรงภาพยนตร์อีกหลายแห่งก็กลายเป็นสถานที่เพื่อความบันเทิงตามเมืองต่าง ๆ ในภูมิภาค สถานที่เหล่านี้ครั้งหนึ่งเคยถูกบริหารจัดการโดยตรง ไม่ก็ได้รับความร่วมมือจากบริษัท

ผลิต/จัดจำหน่ายหนังรายใหญ่ ในทางตรงกันข้าม ในช่วง 10 ปีก่อน จนถึงปี 2021 ซีนีมาคอมเพล็กซ์เพิ่มจำนวนขึ้น 42 แห่ง ทำให้มีจอฉายภาพยนตร์รวม 466 จอ ในขณะที่มินิเธียเตอร์ รวมถึงรีไววัลเฮาส์เพิ่มขึ้น 5 แห่ง และมี 30 จอ เช่น โรงภาพยนตร์ Cinema Neko (2021) ในเมืองโอเมะ กรุงโตเกียว / โรงภาพยนตร์Ebisu Cinema (2021) ในเมืองทัมบะ จังหวัดเฮียวโงะ และโรงภาพยนตร์ Shimane Cinema Onozawa ในเมืองมาซุตะ จังหวัดชิมาเนะ จากสถานการณ์เหล่านี้ ทำให้ความสำคัญของมินิเธียเตอร์ในฐานะพื้นที่ส่งเสริมความหลากหลายของภาพยนตร์ในภูมิภาคจึงเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆเมื่อเทียบกับประเทศอื่น จำนวนประชากรต่อจอฉายภาพยนตร์

ในปี 2020 คือ 34,241 คนในญี่ปุ่น/ 17,190 คน ในเกาหลีใต้/10,629 คน ในฝรั่งเศส และ 9,013 ในอเมริกา ที่ญี่ปุ่นหลายคนรวมตัวกันรับชมจอฉายเดียวกัน นอกจากเมื่อใหญ่ๆ การเข้าถึงโรงภาพยนตร์ในญี่ปุ่นนั้นน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ที่กล่าวถึงข้างต้น ขณะที่ซีนีมาคอมเพล็กซ์เน้นฉายภาพยนตร์ตามกระแสเพียงบางเรื่อง แนวโน้มที่ภาพยนตร์โปรดักชันเล็กๆจำนวนมากซึ่งประสบปัญหาในการสร้างรายได้จะไปกระจุกตัวอยู่ที่มินิเธียเตอร์ก็เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ นี่เป็นเหตุผลว่าการดำเนินงานของมินิเธียเตอร์อยู่ในสถานะตึงเครียด แต่มีบทบาทที่ค่อนข้างสำคัญในการเชื่อมต่อผู้คนเข้ากับภาพยนตร์อย่างเท่าเทียม และสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางวัฒนธรรมภายในชุมชนระดับภูมิภาค

มินิเธียเตอร์สร้าง คนภาพยนตร์รุ่นต่อไป

โรคระบาดทำให้จำนวนสมาชิกผู้เข้าชมและรายรับของโรงภาพยนตร์ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ แม้ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกหลักของมินิเธียเตอร์จะยังไม่กลับมาชมภาพยนตร์ที่โรงฯ แต่โรงภาพยนตร์ก็ยังพยายามที่จะมุ่งสู่กลุ่มเป้าหมายวัยรุ่น โปรแกรม "Introduction to Modern Art Houses: 7 Nights of Neo Classics" ที่จัดขึ้นตั้งแต่เดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2021 ฉายหนังคลาสสิกตลอดเจ็ดคืนรวด ซึ่งอาจจะยากที่จะฉายแยกแต่ละเรื่องในปัจจุบัน รวมไปถึง The Spirit of the Beehive จากผู้กำกับ Víctor Erice / Freeze Die Come to Life จากผู้กำกับ Vitali Kanevsky และ Alpine Fire จากผู้กำกับ Fredi M. Murer ที่ผู้กำกับและนักเขียนบทภาพยนตร์รุ่นใหม่จะพูดถึงภาพยนตร์ที่พวกเขาเลือกมาสำหรับพวกเขาแล้วมินิเธียเตอร์เป็นพื้นที่สำหรับการพบปะระหว่างผู้ชมกับพวกเขา รวมถึงภาพยนตร์ที่พวกเขาสร้างด้วย ทั้งยังเป็น "โอกาสที่จะเติบโตต่อไป" ทุกวันนี้ การที่ภาพยนตร์เรื่องแรก ๆ ของนักทำภาพยนตร์จะได้ฉายในซีนีมาคอมเพล็กซ์เป็นเรื่องที่แทบเป็นไปไม่ได้ ผู้กำกับรุ่นใหม่ส่วนมากจะปล่อยภาพยนตร์แบบอิสระออกมาฉายตามโรงภาพยนตร์เล็กๆ ไม่ก็ตามเทศกาลหนัง และเมื่อได้รับความสนใจมาก ทุนสร้างก็จะมากขึ้นตามไปด้วย

บทความนี้แปลและเรียบเรียง

จากต้นฉบับภาษาอังกฤษ ซึ่งสามารถอ่านได้ที่

<https://jff.jp/go.jp/read/column/mini-theater/>

สิ่งที่น่าสนใจที่สุดคือ โปรแกรมนี้จัดขึ้นพร้อมกันในมินิเธียเตอร์ 18 แห่งทั่วญี่ปุ่น การพูดคุยกับผู้กำกับและนักเขียนบทหลังจากฉายภาพยนตร์ถ่ายทอดสดและเชื่อมต่อกันทุกพื้นที่ ดังนั้นคำถามจะมาจากทั่วทุกแห่ง ในขณะที่ทุกพื้นที่ยังคงแสดงความเป็นตัวเองตามเจตนารมณ์เดิม มินิเธียเตอร์แต่ละแห่งก็มาร่วมกันสำรวจมนต์เสน่ห์ของโรงภาพยนตร์ในฐานะที่เป็น "โอกาส" สิ่งนี้อาจเรียกว่าเป็นความพยายามแบบที่ไม่เคยมีมาก่อนก็ได้ โรงภาพยนตร์ยังเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์อีกด้วย ผู้กำกับที่ร่วมสนทนาจะเล่าถึงแรงผลักดันที่เกิดขึ้นจากภาพยนตร์แต่ละเรื่องในสมัยก่อนให้ผู้ชมยุคใหม่ได้ฟัง ซึ่งถือเป็นการค้นพบอีกครั้ง หรือก็คือความสำคัญของการ

การมีอยู่ของภาพยนตร์ในปัจจุบัน ความทรงจำต่าง ๆ ของภาพยนตร์แต่ละเรื่องที่ได้รับชมในมินิเธียเตอร์จะซ้อนทับกับความทรงจำของคนอื่น ๆ ปะทะ และส่งต่อไปเรื่อย ๆ โรงภาพยนตร์เองก็เป็นพื้นที่สำหรับความหลากหลายและเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ในขณะที่เดียวกันโรงภาพยนตร์ก็ยังทำหน้าที่ด้านการศึกษาเป็นแก่นซึ่งร้อยเรียงอดีต ปัจจุบัน และอนาคตเอาไว้ ผ่านการรับชมภาพยนตร์ ระบบที่ส่งเสริมวัฒนธรรมภาพยนตร์อย่างยั่งยืนในอนาคตจึงเป็นสิ่งจำเป็น ตอนนี้เราจึงต้องการการพูดคุยถกเถียงอย่างจริงจังว่าภาครัฐจะให้การช่วยเหลือสนับสนุนโรงภาพยนตร์อย่างไร โดยมุ่งไปที่มินิเธียเตอร์เป็นสำคัญมากกว่าที่ผ่านมา

▶ โพสต์เรื่อง "Introduction to Modern Art Houses" โดย TOFOO, LLC ที่จัดจำหน่ายภาพยนตร์เน้นสารคดี ในปี 2022 ได้มีการจัดฉายโปรแกรมพิเศษหัวข้อสารคดี

ที่ปรึกษา

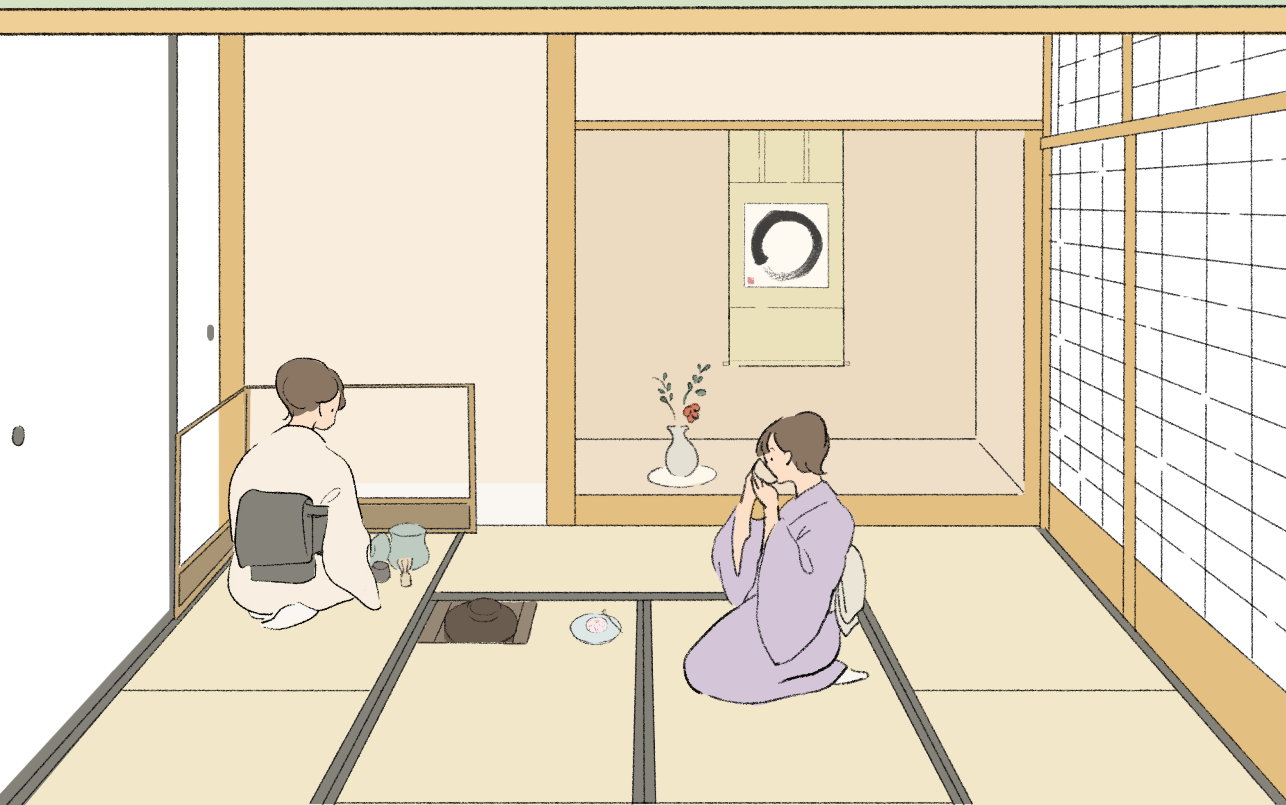
โซฮาเสะ มารี, ณัฐชยาพร แสงคำ, เหววริ อีโธอินันต์กุล

บรรณาธิการและออกแบบสร้างสรรค์โดย
KINDConnect

เจแปนฟาวน์เดชั่น กรุงเทพฯ เข้าของลิขสิทธิ์ 2566 ห้ามนำส่วนใดส่วนหนึ่งจากนิตยสารฉบับนี้ไปเผยแพร่ ไม่ว่าจะในรูปแบบใดก็ตาม ห้ามพิมพ์ซ้ำหรือเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ห้ามนำเนื้อหาไปใช้อ้างอิงเป็นลายลักษณ์อักษรจากฉบับฟาวน์เดชั่นเท่านั้น

Copyright © 2023 The Japan Foundation, Bangkok. All Rights Reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, recording or any other information storage and retrieval system, without prior permission in writing from the publisher.

1 2 3 NIPPON by blueciel

お抹茶は甘い和菓子と一緒にいただきます。

(OMATCHA WA AMAI WAGASHI TO ISSHONI ITADAKIMASU)

WE HAVE OUR MATCHA TOGETHER WITH JAPANESE SWEETS.

茶花

(CHABANA)
TEA CEREMONY
FLOWER ARRANGEMENTS

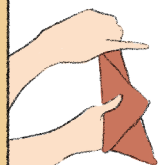
茶筌

(CHASEN)
TEA WHISK

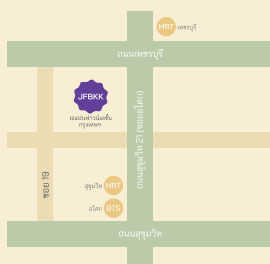
和菓子

(WAGASHI)
JAPANESE SWEETS

袱紗

(FUKUSA)
SILK CLOTH

WHAT IS JFBKK?

เจแปนฟาว์เดชั่น กรุงเทพฯ เป็นองค์กรหลักของญี่ปุ่นที่จัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมร่วมด้วย คอร์สเรียนภาษาญี่ปุ่น งานแสดงศิลปะและวัฒนธรรมของญี่ปุ่นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น การแสดงบนเวที งานแสดงนิทรรศการศิลปะ งานเทศกาลภาพยนตร์ การประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาและอื่น ๆ และการสนับสนุนทางด้านการวิชาการ การศึกษาที่เกี่ยวกับประเทศไทย

JAPAN FOUNDATION

เจแปนฟาว์เดชั่น กรุงเทพฯ

ชั้น 10 อาคารเสริมมิตร ทาวเวอร์ 159 ถนนสุขุมวิท 21 กรุงเทพฯ 10110

☎ 0-2260-8560 ถึง 4

🌐 <https://ba.jpf.go.jp/>

📱 @jfbangkok

📷 @japanfoundation_bkk